

ZBIERKA ZÁKONOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1998

Vyhlásené: 04.06.1998

Časová verzia predpisu účinná od: 04.06.1998

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

160

OZNÁMENIE

Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky

Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky oznamuje, že 1. februára 1995 bol v Štrasburgu otvorený na podpis Rámcový dohovor na ochranu národnostných menšín. Za Slovenskú republiku bol dohovor podpísaný 1. februára 1995. Národná rada Slovenskej republiky s dohovorom vyslovila súhlas svojím uznesením č. 128 z 21. júna 1995 a prezident Slovenskej republiky ho ratifikoval 14. júla 1995. Dohovor nadobudol platnosť 1. februára 1998 na základe článku 28 ods. 1.

RÁMCOVÝ DOHOVOR na ochranu národnostných menšín

Členské štáty Rady Európy a ostatné štáty, ktoré sú signatármi tohto rámcového dohovoru, majú na zreteli, že cieľom Rady Európy je dosiahnuť väčšiu jednotu medzi jej členmi na účel ochraňovania a uskutočňovania ideálov a princípov, ktoré sú ich spoločným dedičstvom, majú na zreteli, že jedným zo spôsobov dosahovania tohto cieľa je ochrana a ďalší rozvoj ľudských práv a základných slobôd, želajúc si konať podľa Vyhlásenia hláv štátov a vlád členských štátov Rady Európy prijatého 9. októbra 1993 vo Viedni, súc rozhodnuté v rámci svojho príslušného územia chrániť jestvovanie národnostných menšín, majú na zreteli, že pohnutá európska história ukázala, že ochrana národnostných menšín je podstatná pre stabilitu, demokratickú bezpečnosť a mier na tomto kontinente, majú na zreteli, že pluralitná a skutočne demokratická spoločnosť by mala nielen rešpektovať etnickú, kultúrnu, jazykovú a náboženskú identitu každej osoby patriacej k národnostnej menšine, ale aj vytvárať primerané podmienky umožňujúce jej vyjadrovať, zachovávať a rozvíjať túto identitu, majú na zreteli, že vytvorenie ovzdušia tolerancie a dialógu je nevyhnutné na to, aby kultúrna rozmanitosť mohla byť zdrojom a činiteľom nie rozdeľovania, ale obohacovania každej spoločnosti, majú na zreteli, že vytvorenie tolerantnej a prosperujúcej Európy závisí nielen od spolupráce medzi štátmi, ale vyžaduje si aj cezhraničnú spoluprácu medzi miestnymi a regionálnymi orgánmi bez ujmy na ústave a územnej celistvosti každého štátu, prihliadajúc na Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd a na protokoly k nemu, prihliadajúc na záväzky týkajúce sa ochrany národnostných menšín obsiahnuté v dohovoroch a deklaráciách Organizácie Spojených národov a v dokumentoch Konferencie o bezpečnosti a spolupráci v Európe, najmä v Kodanskom dokumente z 29. júna 1990, súc rozhodnuté stanoviť zásady, ktoré sa majú rešpektovať, a z nich vyplývajúce záväzky s cieľom zabezpečiť v členských štátoch a v tých štátoch, ktoré sa môžu stať účastníkmi tohto dokumentu, účinnú ochranu národnostných menšín a práv a slobôd patriacich týmto menšinám v rámci právneho štátu s rešpektovaním štátnej zvrchovanosti a územnej celistvosti štátov, súc odhodlané uplatňovať zásady stanovené v tomto rámcovom dohovore prostredníctvom vnútroštátneho zákonodarstva a primeranej vládnej politiky, dohodli sa takto:

ČASŤ I

Článok 1

Ochrana národnostných menšín a práv a slobôd osôb patriacich k týmto menšinám tvorí integrálnu súčasť medzinárodnej ochrany ľudských práv a patrí do rámca medzinárodnej spolupráce.

Článok 2

Ustanovenia tohto rámcového dohovoru sa budú uplatňovať v dobrej viere, v duchu porozumenia a tolerancie a v súlade so zásadami dobrého susedstva, priateľských vzťahov a spolupráce medzi štátmi.

Článok 3

1. Každá osoba patriaca k národnostnej menšine má právo slobodne si zvoliť, či sa má s ňou zaobchádzať ako s osobou patriacou k národnostnej menšine, alebo nie, a z tejto voľby alebo z uplatňovania práv spojených s touto voľbou nebude vyplývať žiadna nevýhoda.
2. Osoby patriace k národnostným menšinám môžu uplatňovať práva a využívať slobody vyplývajúce zo zásad zakotvených v tomto rámcovom dohovore ako individuálne, tak aj spoločne s inými.

ČASŤ II

Článok 4

1. Strany sa zaväzujú zaručiť osobám patriacim k národnostným menšinám právo rovnosti pred zákonom a rovnakú ochranu zo zákona. V tomto ohľade sa zakazuje akákoľvek diskriminácia založená na príslušnosti k národnostnej menšine.

2. Strany sa zaväzujú, že tam, kde je to potrebné, prijímú primerané opatrenia s cieľom podporovať vo všetkých oblastiach hospodárskeho, spoločenského, politického a kultúrneho života úplnú a efektívnu rovnosť medzi osobami patriacimi k národnostnej menšine a osobami patriacimi k väčšine. V tomto ohľade budú venovať náležitú pozornosť osobitným podmienkam osôb patriacich k národnostným menšinám.
3. Opatrenia prijaté v súlade s odsekom 2 sa nebudú pokladať za akt diskriminácie.

Článok 5

1. Strany sa zaväzujú podporovať podmienky, ktoré sú pre osoby patriace k národnostným menšinám potrebné na zachovanie a rozvíjanie ich kultúry, na zachovávanie základných prvkov ich identity, najmä ich náboženstva, jazyka, tradícií a kultúrneho dedičstva.
2. Bez ujmy na opatreniach prijímaných v rámci celkovej integračnej politiky sa strany zdržia politiky alebo postupov zameraných na asimiláciu osôb patriacich k národnostným menšinám proti ich vôli a budú ich chrániť pred akýmkoľvek postupom smerujúcim k asimilácii.

Článok 6

1. Strany budú podporovať ducha tolerancie a medzikultúrny dialóg a prijímať účinné opatrenia na podporu vzájomného rešpektovania a porozumenia a spolupráce medzi všetkými osobami žijúcimi na ich území bez ohľadu na ich etnickú, kultúrnu, jazykovú alebo náboženskú identitu zvlášť v oblasti vzdelávania, kultúry a médií.
2. Strany sa zaväzujú prijať primerané opatrenia na ochranu osôb, ktoré by sa mohli stať predmetom ohrozenia alebo aktu diskriminácie, nepriateľstva alebo násillia pre ich etnickú, kultúrnu, jazykovú alebo náboženskú identitu.

Článok 7

Strany zabezpečia rešpektovanie práva každej osoby patriacej k národnostnej menšine na slobodu pokojného zhromažďovania, slobodu združovania, slobodu prejavu a slobodu myslenia, svedomia a náboženstva.

Článok 8

Strany sa zaväzujú uznať, že každá osoba patriaca k národnostnej menšine má právo hlásiť sa k svojmu náboženstvu alebo k viere a zakladať náboženské inštitúcie, organizácie a združenia.

Článok 9

1. Strany sa zaväzujú uznať, že právo na slobodu prejavu každej osoby patriacej k národnostnej menšine zahŕňa slobodu názoru a slobodu prijímať a oznamovať informácie a myšlienky v jazyku menšiny bez zasahovania štátnych úradov a bez ohľadu na hranice. Strany v rámci svojho právneho poriadku zabezpečia, aby osoby patriace k národnostným menšinám neboli diskriminované v prístupe k médiám.
2. Ustanovenie odseku 1 nebráni stranám bez diskriminácie a na základe objektívnych kritérií vyžadovať licencie na zvukové rozhlasové a televízne vysielanie alebo na podnikanie v kinematografii.
3. Strany nebudú robiť prekážky osobám patriacim k národnostným menšinám pri zriaďovaní a využívaní tlačových médií. V rámci právnej úpravy zvukového, rozhlasového a televízneho vysielania zabezpečia podľa možností a s prihliadnutím na ustanovenia odseku 1, že osobám patriacim k národnostným menšinám sa poskytne možnosť zriaďovať a využívať vlastné médiá.
4. V rámci svojich právnych poriadkov strany prijímú pre osoby patriace k národnostným menšinám primerané opatrenia na uľahčenie ich prístupu k médiám a na podporu tolerancie a umožnenia kultúrnej plurality.

Článok 10

1. Strany sa zaväzujú uznať, že každá osoba patriaca k národnostnej menšine má právo slovom aj písmom slobodne a bez zasahovania používať svoj menšinový jazyk v súkromí aj na verejnosti.

2. V oblastiach, ktoré tradične alebo vo väčšom počte obývajú osoby patriace k národnostným menšinám, ak tieto osoby o to požiadajú a ak táto požiadavka zodpovedá skutočným potrebám, strany sa budú usilovať zabezpečiť, ak to bude možné, také podmienky, ktoré by umožnili používanie menšinového jazyka v kontaktoch týchto osôb s administratívnymi orgánmi.
3. Strany sa zaväzujú zaručiť každej osobe patriacej k národnostnej menšine právo bez meškania byť informovaná v jazyku, ktorému rozumie, o dôvodoch, pre ktoré bola vzatá do väzby, a o každom obvinení voči nej, ako aj právo na jej obhajobu v jazyku menšiny, v prípade potreby aj s bezplatnou pomocou tlmočníka.

Článok 11

1. Strany sa zaväzujú uznať, že každá osoba patriaca k národnostnej menšine má právo používať svoje priezvisko (meno po otcovi) a meno v jazyku menšiny a právo na jeho oficiálne uznanie v zhode s postupmi, ktoré poskytuje ich právny systém.
2. Strany sa zaväzujú uznať, že každá osoba patriaca k národnostnej menšine má právo v jazyku svojej menšiny uvádzať označenia, nápisy a ďalšie informácie súkromného charakteru určené verejnosti.
3. V oblastiach tradične obývaných významným počtom osôb patriacich k národnostným menšinám strany v rámci svojho právneho poriadku, a kde je to vhodné aj v rámci dohôd s inými štátmi a s prihliadnutím na svoje osobitné podmienky, sa budú snažiť uvádzať tradičné miestne názvy, názvy ulíc a ďalšie miestopisné údaje určené pre verejnosť aj v jazyku menšiny, ak je o takéto označenia dostatočný záujem.

Článok 12

1. Tam, kde je to vhodné, strany prijímú opatrenia v oblasti vzdelávania a výskumu zamerané na podporu poznania kultúry, histórie, jazyka a náboženstva svojich národnostných menšín a väčšinového obyvateľstva.
2. V nadväznosti na to strany okrem iného vytvoria primerané možnosti na prípravu učiteľov, umožnia prístup k učebniciam a budú napomáhať styky medzi študentmi a učiteľmi rozličných komunít.
3. Strany sa zaväzujú podporovať rovnaké podmienky na prístup k vzdelaniu na všetkých stupňoch pre osoby patriace k národnostným menšinám.

Článok 13

1. V rámci vzdelávacieho systému budú strany uznávať, že osoby patriace k národnostným menšinám majú právo na zriaďovanie a prevádzku vlastných súkromných zariadení na vzdelávanie a odbornú prípravu.
2. Z uplatňovania tohto práva nevyplývajú pre strany žiadne finančné záväzky.

Článok 14

1. Strany sa zaväzujú uznať, že každá osoba patriaca k národnostnej menšine má právo učiť sa jazyk svojej menšiny.
2. V oblastiach tradične obývaných významným počtom osôb patriacich k národnostným menšinám sa strany v rámci svojho vzdelávacieho systému a v prípade dostatočného záujmu budú usilovať zabezpečiť podľa možností osobám patriacim k týmto menšinám primerané možnosti na výučbu ich jazyka alebo výučbu v ich jazyku.
3. Ustanovenie odseku 2 sa bude vykonávať bez ujmy na výučbe štátneho jazyka alebo bez ujmy na vyučovaní v tomto jazyku.

Článok 15

Strany musia vytvárať podmienky potrebné na efektívnu účasť osôb patriacich k národnostným menšinám na kultúrnom, spoločenskom a ekonomickom živote, ako aj na verejných záležitostiach, najmä na tých, ktoré sa ich týkajú.

Článok 16

Strany sa zdržia opatrení, ktorými by sa zmenil pomer obyvateľstva v oblastiach obývaných osobami patriacimi k národnostným menšinám a ktoré majú za cieľ obmedzovať práva a slobody vyplývajúce zo zásad zakotvených v tomto rámcovom dohovore.

Článok 17

1. Strany sa zaväzujú, že nebudú zasahovať do práva osôb patriacich k národnostným menšinám, na ktorého základe môžu nadväzovať a udržiavať voľné a pokojné cezhraničné kontakty s osobami, ktoré v súlade so zákonom žijú v iných štátoch, najmä v tých, s ktorými majú spoločnú etnickú, kultúrnu, jazykovú alebo náboženskú identitu alebo spoločné kultúrne dedičstvo.
2. Strany sa zaväzujú, že nebudú zasahovať do práva osôb patriacich k národnostným menšinám zúčastňovať sa na činnostiach mimovládnych organizácií ako na národnej, tak aj na medzinárodnej úrovni.

Článok 18

1. Tam, kde je to potrebné, sa strany budú usilovať uzatvárať dvojstranné a viacstranné dohody s inými štátmi, predovšetkým susednými, s cieľom zabezpečiť ochranu osôb patriacich k národnostným menšinám, ktorých sa to týka.
2. Tam, kde je to vhodné, budú strany prijímať opatrenia na podporu cezhraničnej spolupráce.

Článok 19

Strany sa zaväzujú rešpektovať a uplatňovať princípy zakotvené v tomto rámcovom dohovore tak, že tam, kde je to potrebné, prijímú len tie obmedzenia, reštrikcie alebo derogácie, ktoré vyplývajú z medzinárodných právnych dokumentov, predovšetkým z Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ak súvisia s právami a slobodami vyplývajúcimi z uvedených princíпов.

ČASŤ III

Článok 20

Pri uplatňovaní práv a slobôd vyplývajúcich zo zásad zakotvených v tomto rámcovom dohovore každá osoba patriaca k národnostnej menšine bude rešpektovať vnútroštátny právny poriadok a práva iných, najmä práva osôb patriacich k väčšine alebo k iným národnostným menšinám.

Článok 21

Nič v tomto rámcovom dohovore sa nebude vykladať tak, aby to zahŕňalo právo zapájať sa do akejkoľvek činnosti alebo robiť čokoľvek, čo by bolo v rozpore so základnými zásadami medzinárodného práva, a najmä zvrchovanej rovnosti, územnej celistvosti a politickej nezávislosti štátov.

Článok 22

Nič v tomto rámcovom dohovore sa nebude chápať tak, aby to obmedzovalo alebo rušilo tie ľudské práva a základné slobody, ktoré možno zabezpečiť zákonmi ktorejkoľvek zmluvnej strany alebo každou inou dohodou, ktorej je zmluvnou stranou.

Článok 23

Práva a slobody vyplývajúce z princíпов zakotvených v tomto rámcovom dohovore, ak sú predmetom príslušných ustanovení v Európskom dohovore o ľudských právach alebo protokolov k

nemu, sa budú chápať v súlade s Európskym dohovorom o ľudských právach alebo protokolov k nemu.

ČASŤ IV

Článok 24

1. Výbor ministrov Rady Európy bude monitorovať, ako zmluvné strany plnia tento rámcový dohovor.
2. Strany, ktoré nie sú členmi Rady Európy, sa budú zúčastňovať na implementačnom mechanizme v zhode s postupmi, ktoré sa určia.

Článok 25

1. V lehote jedného roka plynúceho od nadobudnutia platnosti tohto rámcového dohovoru pre zmluvnú stranu táto zmluvná strana poskytne generálnemu tajomníkovi Rady Európy úplnú informáciu o legislatívnych a iných opatreniach prijatých na splnenie záväzkov stanovených v tomto rámcovom dohovore.
2. Každá strana okrem toho poskytne generálnemu tajomníkovi pravidelne a kedykoľvek ju o to Výbor ministrov požiada akúkoľvek ďalšiu informáciu, ktorá má význam pre vykonávanie tohto rámcového dohovoru.
3. Generálny tajomník postúpi Výboru ministrov informácie poskytnuté podľa ustanovení tohto článku.

Článok 26

1. Pri hodnotení primeranosti opatrení prijatých stranami na uplatnenie zásad stanovených týmto rámcovým dohovorom bude Výboru ministrov napomáhať poradný výbor, ktorého členovia budú uznávanými odborníkmi v oblasti ochrany národnostných menšín.
2. Zloženie poradného výboru a jeho rokovací poriadok určí Výbor ministrov v lehote jedného roka po nadobudnutí platnosti tohto rámcového dohovoru.

ČASŤ V

Článok 27

Tento rámcový dohovor je otvorený na podpis členským štátom Rady Európy. Až do dňa nadobudnutia jeho platnosti bude dohovor otvorený na podpis pre ktorýkoľvek iný štát, ktorý na to vyzve Výbor ministrov. Podlieha ratifikácii, prijatiu alebo schváleniu. Ratifikačné listiny, listiny o prijatí alebo schválení budú uložené u generálneho tajomníka Rady Európy.

Článok 28

1. Tento rámcový dohovor nadobudne platnosť prvý deň mesiaca, ktorý nasleduje po uplynutí troch mesiacov od dátumu, keď dvanásť členských štátov Rady Európy vyjadrí súhlas byť viazaný dohovorom v súlade s ustanoveniami článku 27.
2. Pre každý členský štát, ktorý vyjadří dodatočne svoj súhlas byť viazaný dohovorom, nadobudne tento rámcový dohovor platnosť prvý deň mesiaca, ktorý nasleduje po uplynutí troch mesiacov od dátumu uloženia ratifikačnej listiny, listiny o prijatí alebo schválení.

Článok 29

1. Po nadobudnutí platnosti tohto rámcového dohovoru a po konzultácii zmluvných štátov môže Výbor ministrov Rady Európy na základe rozhodnutia prijatého väčšinou podľa článku 20 písm. d) Štatútu Rady Európy vyzvať ktorýkoľvek nečlenský štát Rady Európy, ktorý bol vyzvaný podpísať tento dohovor v súlade s ustanoveniami článku 27 a ešte tak neurobil, a ktorýkoľvek iný nečlenský štát, aby sa pripojili k dohovoru.
2. Pre každý štát, ktorý pristúpi k rámcovému dohovoru, nadobudne tento dohovor platnosť prvý deň mesiaca, ktorý nasleduje po uplynutí troch mesiacov od dátumu odovzdania dokumentu o pristúpení generálnemu tajomníkovi Rady Európy.

Článok 30

1. Každý štát môže pri podpise alebo uložení ratifikačných listín, listín o prijatí alebo schválení určiť jedno alebo viaceré územia, za ktorých medzinárodné vzťahy je zodpovedný a na ktoré sa bude tento rámcový dohovor vzťahovať.
2. Každý štát môže kedykoľvek neskôr vyhlásením zaslaným generálnemu tajomníkovi Rady Európy rozšíriť vykonávanie tohto rámcového dohovoru na ktorékoľvek iné územie uvedené v tomto vyhlásení. Rámcový dohovor nadobudne platnosť vo vzťahu k tomuto územiu prvý deň mesiaca, ktorý nasleduje po uplynutí troch mesiacov od dátumu, keď generálny tajomník prijal takéto vyhlásenie.
3. Každé vyhlásenie urobené podľa odsekov 1 a 2 sa bude môcť odvolať, ak ide o ktorékoľvek územie uvedené v tomto vyhlásení, oznámením zaslaným generálnemu tajomníkovi. Odvolanie nadobudne platnosť prvý deň mesiaca, ktorý nasleduje po uplynutí troch mesiacov od dátumu, keď generálny tajomník prijal takéto oznámenie.

Článok 31

1. Ktorákoľvek strana dohovoru môže kedykoľvek vypovedať tento rámcový dohovor prostredníctvom oznámenia zaslaného generálnemu tajomníkovi Rady Európy.
2. Táto výpoveď nadobudne platnosť prvý deň mesiaca, ktorý nasleduje po uplynutí šiestich mesiacov od dátumu, keď generálny tajomník prijal jej oznámenie.

Článok 32

Generálny tajomník Rady Európy oznámi členským štátom Rady Európy, iným zmluvným štátom a všetkým štátom, ktoré pristúpili k tomuto rámcovému dohovoru,

- a) každý podpis,
- b) uloženie každej ratifikačnej listiny, listiny o prijatí, schválení alebo pristúpení,
- c) dátum nadobudnutia platnosti tohto rámcového dohovoru podľa článkov 28, 29 a 30,
- d) akýkoľvek iný úkon, oznámenie alebo komunikáciu týkajúcu sa tohto rámcového dohovoru.

Na dôkaz toho podpísaní, ktorí na to boli riadne splnomocnení, podpísali tento rámcový dohovor.

Dané v Štrasburgu 1. februára 1995 v anglickom a vo francúzskom jazyku, pričom obe znenia majú rovnakú platnosť, v jednom vyhotovení, ktoré bude uložené v archíve Rady Európy. Jeho overené kópie zašle generálny tajomník Rady Európy všetkým členským štátom Rady Európy a všetkým štátom, ktoré boli vyzvané pristúpiť k tomuto rámcovému dohovoru.

Príloha
k č. 160/1998 Z. z.

FRAMEWORK

Convention for the Protection of National Minorities

The member States of the Council of Europe and the other States, signatories to the present framework Convention,

Considering that the aim of the Council of Europe is to achieve greater unity between its members for the purpose of safeguarding and realising the ideals and principles which are their common heritage;

Considering that one of the methods by which that aim is to be pursued is the maintenance and further realisation of human rights and fundamental freedoms;

Wishing to follow-up the Declaration of the Heads of State and Government of the member States of the Council of Europe adopted in Vienna on 9 October 1993;

Being resolved to protect within their respective territories the existence of national minorities;

Considering that the upheavals of European history have shown that the protection of national minorities is essential to stability, democratic security and peace in this continent;

Considering that a pluralist and genuinely democratic society should not only respect the ethnic, cultural, linguistic and religious identity of each person belonging to a national minority, but also create appropriate conditions enabling them to express, preserve and develop this identity;

Considering that the creation of a climate of tolerance and dialogue is necessary to enable cultural diversity to be a source and a factor, not of division, but of enrichment for each society;

Considering that the realisation of a tolerant and prosperous Europe does not depend solely on co-operation between States but also requires transfrontier co-operation between local and regional authorities without prejudice to the constitution and territorial integrity of each State;

Having regard to the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms and the Protocols thereto;

Having regard to the commitments concerning the protection of national minorities in United Nations conventions and declarations and in the documents of the Conference on Security and Co-operation in Europe, particularly the Copenhagen Document of 29 June 1990;

Being resolved to define the principles to be respected and the obligations which flow from them, in order to ensure, in the member States and such other States as may become Parties to the present instrument, the effective protection of national minorities and of the rights and freedoms of persons belonging to those minorities, within the rule of law, respecting the territorial integrity and national sovereignty of states;

Being determined to implement the principles set out in this framework Convention through national legislation and appropriate governmental policies,

Have agreed as follows:

SECTION I

Article 1

The protection of national minorities and of the rights and freedoms of persons belonging to those minorities forms an integral part of the international protection of human rights, and as such falls within the scope of international co-operation.

Article 2

The provisions of this framework Convention shall be applied in good faith, in a spirit of understanding and tolerance and in conformity with the principles of good neighbourliness, friendly relations and co-operation between States.

Article 3

1. Every person belonging to a national minority shall have the right freely to choose to be treated or not to be treated as such and no disadvantage shall result from this choice or from the exercise of the rights which are connected to that choice.

2. Persons belonging to national minorities may exercise the rights and enjoy the freedoms flowing from the principles enshrined in the present framework Convention individually as well as in community with others.

SECTION II

Article 4

1. The Parties undertake to guarantee to persons

belonging to national minorities the right of equality before the law and of equal protection of the law. In this respect, any discrimination based on belonging to a national minority shall be prohibited.

2. The Parties undertake to adopt where necessary, adequate measures in order to promote, in all areas of economic, social, political and cultural life, full and effective equality between persons belonging to a national minority and those belonging to the majority. In this respect, they shall take due account of the specific conditions of the persons belonging to national minorities.

3. The measures adopted in accordance with paragraph 2 shall not be considered to be an act of discrimination.

Article 5

1. The Parties undertake to promote the conditions necessary for persons belonging to national minorities to maintain and develop their culture, and to preserve the essential elements of their identity, namely their religion, language, traditions and cultural heritage.

2. Without prejudice to measures taken in pursuance of their general integration policy, the Parties shall refrain from policies or practices aimed at assimilation of persons belonging to national minorities against their will and shall protect these persons from any action aimed at such assimilation.

Article 6

1. The Parties shall encourage a spirit of tolerance and intercultural dialogue and take effective measures to promote mutual respect and understanding and co-operation among all persons living on their territory, irrespective of those persons' ethnic, cultural, linguistic or religious identity, in particular in the fields of education, culture and the media.

2. The Parties undertake to take appropriate measures to protect persons who may be subject to threats or acts of discrimination, hostility or violence as a result of their ethnic, cultural, linguistic or religious identity.

Article 7

The Parties shall ensure respect for the right of every person belonging to a national minority to freedom of peaceful assembly, freedom of association, freedom of expression, and freedom of thought, conscience and religion.

Article 8

The Parties undertake to recognise that every person belonging to a national minority has the right to manifest his or her religion or belief and to establish religious institutions, organisations and associations.

Article 9

1. The Parties undertake to recognise that the right to freedom of expression of every person belonging to a national minority includes freedom to hold opinions and to receive and impart information and ideas in the minority language, without interference by public authorities and regardless of frontiers. The Parties shall ensure, within the framework of their legal systems, that persons belonging to a national minority are not discriminated against in their access to the media.

2. Paragraph 1 shall not prevent Parties from requiring the licensing, without discrimination and based on objective criteria, of sound radio and television broadcasting, or cinema enterprises.

3. The Parties shall not hinder the creation and the use of printed media by persons belonging to national minorities. In the legal framework of sound radio and television broadcasting, they shall ensure, as far as possible, and taking into account the provisions of paragraph 1, that persons belonging to national minorities are granted the possibility of creating and using their own media.

4. In the framework of their legal systems, the Parties shall adopt adequate measures in order to facilitate access to the media for persons belonging to national minorities and in order to promote tolerance and permit cultural pluralism.

Article 10

1. The Parties undertake to recognise that every person belonging to a national minority has the right to use freely and without interference his or her minority language, in private and in public, orally and in writing.

2. In areas inhabited by persons belonging to national minorities traditionally or in substantial numbers, if those persons so request and where such a request corresponds to a real need, the Parties shall endeavour to ensure, as far as possible, the conditions which would make it possible to use the minority language in relations between those persons and the administrative authorities.

3. The Parties undertake to guarantee the right of every person belonging to a national minority to be informed promptly, in a language which he or she understands, of the reasons for his or her arrest, and of the nature and cause of any accusation against him or her, and to defend himself or herself in this language, if necessary with the free assistance of an interpreter.

Article 11

1. The Parties undertake to recognise that every person belonging to a national minority has the right to use his or her surname (patronym) and first names in the minority language and the right to official

recognition of them, according to modalities provided for in their legal system.

2. The Parties undertake to recognise that every person belonging to a national minority has the right to display in his or her minority language signs, inscriptions and other information of a private nature visible to the public.

3. In areas traditionally inhabited by substantial numbers of persons belonging to a national minority, the Parties shall endeavour, in the framework of their legal system, including, where appropriate, agreements with other States, and taking into account their specific conditions, to display traditional local names, street names and other topographical indications intended for the public also in the minority language when there is a sufficient demand for such indications.

Article 12

1. The Parties shall, where appropriate, take measures in the fields of education and research to foster knowledge of the culture, history, language and religion of their national minorities and of the majority.

2. In this context the Parties shall inter alia provide adequate opportunities for teacher training and access to textbooks, and facilitate contacts among students and teachers of different communities.

3. The Parties undertake to promote equal opportunities for access to education at all levels for persons belonging to national minorities.

Article 13

1. Within the framework of their education systems, the Parties shall recognise that persons belonging to a national minority have the right to set up and to manage their own private educational and training establishments.

2. The exercise of this right shall not entail any financial obligation for the Parties.

Article 14

1. The Parties undertake to recognise that every person belonging to a national minority has the right to learn his or her minority language.

2. In areas inhabited by persons belonging to national minorities traditionally or in substantial numbers, if there is sufficient demand, the Parties shall endeavour to ensure, as far as possible and within the framework of their education systems, that persons belonging to those minorities have adequate opportunities for being taught the minority language or for receiving instruction in this language.

3. Paragraph 2 of this article shall be implemented without prejudice to the learning of the official language or the teaching in this language.

Article 15

The Parties shall create the conditions necessary for the effective participation of persons belonging to national minorities in cultural, social and economic life and in public affairs, in particular those affecting them.

Article 16

The Parties shall refrain from measures which alter the proportions of the population in areas inhabited by persons belonging to national minorities and are aimed at restricting the rights and freedoms flowing from the principles enshrined in the present framework Convention.

Article 17

1. The Parties undertake not to interfere with the right of persons belonging to national minorities to establish and maintain free and peaceful contacts across frontiers with persons lawfully staying in other States, in particular those with whom they share an ethnic, cultural, linguistic or religious identity, or a common cultural heritage.

2. The Parties undertake not to interfere with the right of persons belonging to national minorities to participate in the activities of non-governmental organisations, both at the national and international levels.

Article 18

1. The Parties shall endeavour to conclude, where necessary, bilateral and multilateral agreements with other States, in particular neighbouring States, in order to ensure the protection of persons belonging to the national minorities concerned.

2. Where relevant, the Parties shall take measures to encourage transfrontier co-operation.

Article 19

The Parties undertake to respect and implement the principles enshrined in the present framework Convention making, where necessary, only those limitations, restrictions or derogations which are provided for in international legal instruments, in particular the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, in so far as they are relevant to the rights and freedoms flowing from the said principles.

SECTION III

Article 20

In the exercise of the rights and freedoms flowing from the principles enshrined in the present framework Convention, any person belonging to a national minority shall respect the national legislation and the rights of others, in particular those

of persons belonging to the majority or to other national minorities.

Article 21

Nothing in the present framework Convention shall be interpreted as implying any right to engage in any activity or perform any act contrary to the fundamental principles of international law and in particular of the sovereign equality, territorial integrity and political independence of States.

Article 22

Nothing in the present framework Convention shall be construed as limiting or derogating from any of the human rights and fundamental freedoms which may be ensured under the laws of any Contracting Party or under any other agreement to which it is a Party.

Article 23

The rights and freedoms flowing from the principles enshrined in the present framework Convention, in so far as they are the subject of a corresponding provision in the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms or in the Protocols thereto, shall be understood so as to conform to the latter provisions.

SECTION IV

Article 24

1. The Committee of Ministers of the Council of Europe shall monitor the implementation of this framework Convention by the Contracting Parties.

2. The Parties which are not members of the Council of Europe shall participate in the implementation mechanism, according to modalities to be determined.

Article 25

1. Within a period of one year following the entry into force of this framework Convention in respect of a Contracting Party, the latter shall transmit to the Secretary General of the Council of Europe full information on the legislative and other measures taken to give effect to the principles set out in this framework Convention.

2. Thereafter, each Party shall transmit to the Secretary General on a periodical basis and whenever the Committee of Ministers so requests any further information of relevance to the implementation of this framework Convention.

3. The Secretary General shall forward to the Committee of Ministers the information transmitted under the terms of this Article.

Article 26

1. In evaluating the adequacy of the measures taken by the Parties to give effect to the principles set out in

this framework Convention the Committee of Ministers shall be assisted by an advisory committee, the members of which shall have recognised expertise in the field of the protection of national minorities.

2. The composition of this advisory committee and its procedure shall be determined by the Committee of Ministers within a period of one year following the entry into force of this framework Convention.

SECTION V

Article 27

This framework Convention shall be open for signature by the member States of the Council of Europe. Up until the date when the Convention enters into force, it shall also be open for signature by any other State so invited by the Committee of Ministers. It is subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.

Article 28

1. This framework Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date on which twelve member States of the Council of Europe have expressed their consent to be bound by the Convention in accordance with the provisions of Article 27.

2. In respect of any member State which subsequently expresses its consent to be bound by it, the framework Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of the deposit of the instrument of ratification, acceptance or approval.

Article 29

1. After the entry into force of this framework Convention and after consulting the Contracting States, the Committee of Ministers of the Council of Europe may invite to accede to the Convention, by a decision taken by the majority provided for in Article 20.d of the Statute of the Council of Europe, any non-member State of the Council of Europe which, invited to sign in accordance with the provisions of Article 27, has not yet done so, and any other non-member State.

2. In respect of any acceding State, the framework Convention shall enter into force on the first day of the month following expiration of a period of three months after the date of the deposit of the instrument of accession with the Secretary General of the Council of Europe.

Article 30

1. Any State may at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, specify the territory or

territories for whose international relations it is responsible to which this framework Convention shall apply.

2. Any State may at any later date, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, extend the application of this framework Convention to any other territory specified in the declaration. In respect of such territory the framework Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such declaration by the Secretary General.

3. Any declaration made under the two preceding paragraphs may, in respect of any territory specified in such declaration, be withdrawn by a notification addressed to the Secretary General. The withdrawal shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article 31

1. Any Party may at any time denounce this framework Convention by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe.

2. Such denunciation shall become effective on the first day of the month following the expiration of

a period of six months after the date of receipt of the notification by the Secretary General.

Article 32

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council, other signatory States and any State which has acceded to this framework Convention, of:

- a. any signature;
- b. the deposit of any instrument of ratification, acceptance, approval or accession;
- c. any date of entry into force of this framework Convention in accordance with Articles 28, 29 and 30;
- d. any other act, notification or communication relating to this framework Convention.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this framework Convention.

Done at Strasbourg, this 1st day of February 1995, in English and French, both texts being equally authentic, in single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe and to any State invited to sign or accede to this framework Convention.

